

СРПСКО ФИЛОЗОФСКО ДРУШТВО
ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ И БИБЛИОТЕКА КНИЋ
SERBIAN PHILOSOPHICAL SOCIETY
CENTER FOR CULTURE AND LIBRARY KNIĆ

Научна филозофска конференција
Scientific Philosophical Conference

IV ГРУЖАНСКИ ФИЛОЗОФСКИ СУСРЕТИ
4rd GRUŽA'S PHILOSOPHICAL MEETINGS

Кнић – Јуљаци 2023.
Кнић – Ljuljaci 2023

Књига апстраката
Book of Abstracts

Г Л О Б А Л И З А Ц И Ј А И Н А Ц И Ј А
GLOBALIZATION AND NATION

Приредио
Александар Лукић

Editor
Aleksandar Lukić

Садржај

Организациони одбор	3
Програмски и научни одбор	3
Учесници конференције	4
Драган Симеуновић, Уводно предавање	5
Програм	9
Апстракт	11

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Марија Костић, Председник (Директор Центра за културу и библиотеке Кнић)

Слободан Кањевац (Председник Српског филозофског друштва)

Душко Прелевић (Универзитет у Београду, Филозофски факултет)

Александар Марушић (Директор Музеја рудничко-таковског краја)

Марко Марковић (Председник УО Центра за културу и библиотеке Кнић)

Александар Лукић (Институт за политичке студије, Београд)

ПРОГРАМСКИ И НАУЧНИ ОДБОР

Александар Лукић, председник (Институт за политичке студије, Београд)

Душко Прелевић (Универзитет у Београду, Филозофски факултет)

Слободан Кањевац (Српско филозофско друштво, Београд)

Јован Бабић (Универзитет у Београду, Филозофски факултет)

Драган Раденовић (Српско филозофско друштво, Београд)

Учесници конференције

1. Сергей Абышев, Российская академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации
2. Јован Бабић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет
3. Борис Братина, Универзитет у Приштини, Филозофски факултет
4. Дивна Вуксановић, Универзитет уметности у Београду, Факултет драмских уметности
5. Мирослава Глигорић, Академија за националну безбедност, Београд
6. Ирина Деретић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет
7. Андреа Јовановић, Институт за политичке студије, Београд
8. Слободан Кањевац, Српско филозофско друштво, Београд
9. Александар Лукић, Институт за политичке студије, Београд
10. Предраг Павлићевић, Академија за националну безбедност, Београд
11. Бранкица Поповић, Универзитет у Приштини, Филозофски факултет
12. Душко Прелевић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет
13. Драган Раденовић, Српско филозофско друштво, Београд
14. Наташа Ристић Велимировић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет
15. Драган Симеуновић, Универзитет у Београду, Факултет политичких наука
16. Стојан Шљука, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И НАЦИЈА

Уводно предавање / Апстракт

Драган Симеуновић

Академик Академије наука и умјетности Републике Српске
Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

Да би се разумела релација глобализације и међународних односа неопходно је пропедуцетско разликовање појмова новог светског поретка, глобализма и глобализације који се често користе без много теоријског разумевања, чак и као синоними, што ствара појмовну збрку. Ради се о три различита појма који су сродни по томе што се односе на садржински испрешетене феномене. Глобализам је идеологија, глобализација је процес реализације идеолошких премиса глобализма, а нови светски поредак је политичко-правни систем света у настајању.

Концепт и пракса глобализације подразумевају радикалну измену савременог света у корист једног центра моћи и отуд и имплицирају драстичну измену међународних односа.

Глобализација подразумева да савремене међународне односе треба да карактеришу: неформално управљање светом из једног центра моћи контролисањем и усмеравањем светских политичких, привредних и финансијских токова; демократизација свих земаља света увођењем евроатлантског модела демократије као једино валидног; негација националног суверенитета и превазилажење националног идентитета; смањена улога УН и уопште свих међународних организација и институција у којима носиоци глобализације немају главну реч; „управљачка“ дипломатија уместо посредничке; ексклузивност права глобалиста на употребу силе у међународним односима; фаворизовање хуманигарних интервенција као врсте оружаних сукоба; покушај усмеравања праваца мигрантских токова и њиховог интензитета; одузимање права на прогрес свим неглобализованим земљама, па и оним најјачим попут Русије и Кине; стављање међународних односа директно у службу задовољења интереса мултинационалних компанија.

У тим настојањима носиоци глобализације имају тек половичне успехе услед разноврсних отпора. Глобализација је највише остварена на међународном економском, а далеко мање на међународно-политичком и међународном безбедносном плану.

Иако је почетак глобализације најавио брзи крај националне државе,

њеног суверенитета, па у крајњем и нације као њеног носиоца, то се није догодило. Скоро све што је имало национални предзнак пружило је већи или мањи отпор глобализацији у име права посебног да постоји колико и опште, и то је главни разлог зашто глобалисти у свему националном виде највећу опасност.

Време великих миграција, као и ратовања између Русије и Украјине, која је ојачана оружјем, новцем и логистиком западних сила, донело је нови, велики и последично још несагледљив изазов не само глобализацији као процесу, већ и глобализму као идеологији и новом светском поретку као пројектованој политичко-правној конструкцији глобалног система. Од стране Русије најављен је нови концепт новог светског поретка, а више држава, од којих неке и чланице ЕУ, тим поводима је бацило рукавицу глобалним обрасцима направивши снажан заокрет ка сопственом националном интересу, обнови националног суверенитета и оснажењу националних вредности, иако је до скоро изгледало да су се те државе потпуно утопиле у наднационално заједништво. Све је очигледније да су рат и миграције били само повод за реитеративну обнову концепта националне државе као важне тековине и за њено веће осамостаљење, и то не само на тлу Европе, што наговештава процес ресуверенизације у глобализованим срединама као ширу појаву. Тај, као и други актуелни процеси општења и дистрибуције моћи међу државама на светском плану несумњиво ће снажно утицати на профилирање међународних односа већ у скорој будућности.

Кључне речи: глобализација, међународни односи, суверенитет, национална држава, миграције, оружани сукоби, ресуверенизација

GLOBALIZATION AND THE NATION

Keynote Talk / Abstract

Dragan Simeunović

Academician of the Academy of Sciences and Arts of the Republica Srpska

Faculty of Political Science, University of Belgrade

To understand the relation between globalisation and international relations, it is necessary to propaedeutically differentiate notions of new world order, globalism, and globalisation that are often used without much theoretical understanding, sometimes even as synonyms, which creates terminological confusion. They are three different terms that are related because they refer to intertwined phenomena. Globalism is an ideology, globalisation is a process of implementing ideological premises of globalism, and new world order is a political-legal system of an emerging world.

Concept and practice of globalisation include radical change in modern world in favour of one centre of power and thus imply drastic change in international relations.

Globalisation implies that contemporary international relations should be characterised by: informal government of the world from one centre of power by controlling and guiding global political, economic, and financial flows; democratisation of all world countries by introducing Euro-Atlantic model of democracy as the only valid one; negation of national sovereignty and overcoming national identity; diminished role of the UN and of all international organisations and institutions where proponents of globalisations are not decision makers; 'managerial' instead of mediating diplomacy; exclusivity of the right of globalists to use force in international relations; favouring humanitarian interventions as a type of armed conflicts; attempt to direct migrant flows and their intensity; deprivation of rights to progress to all non-globalised countries, even more stronger ones such as Russia and China; putting international relations directly into service of satisfying interests of multinational companies.

The proponents of globalisation have had only limited success in these efforts due to various types of resistance. Globalisation has been mostly achieved at the international economic level, and much less at international political and international security levels.

Although the beginning of globalisation announced fast end to a national state,

its sovereignty, and consequently a nation as its basis, this has not happened. Almost everything that has had a national prefix resisted globalisation to a greater or lesser extent in the name of the right of the individual to exist as much as the general, and this is the main reason why globalists see the national as the greatest threat.

The time of great migrations, as well as the war between Russia and Ukraine, fuelled by arms, funds, and logistics of the western forces, brought new, great, and consequently still unfathomable challenges not only to globalisation as a process, but to globalism as an ideology and new world order as a projected political-legal construction of a global system. Russia has announced the new concept of a new world order, and many countries, some of which are EU members, have stood up against global models thus pivoting strongly towards their national interests, restoration of their national sovereignty, and strengthening of their national values, although it seemed up until recently that these countries completely merged into supranational unity. It is becoming more obvious that the war and migrations were just a reason for a reiterative renewal of the concept of a national state as an important heritage and its greater independence, and not only on the territory of Europe, indicating a process of re-sovereignisation in globalised areas as a more widespread phenomenon. This, as well as other current processes of using and distributing power among states at a global level will undoubtedly strongly affect profiling of international relations in the near future.

Keywords: globalisation, international relations, sovereignty, national state, migrations, armed conflicts, re-sovereignisation

ПРОГРАМ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Четвртак 28.09.2023.

Центар за културу и библиотека Кнић

11:00

Окупљање учесника

Добродошлица

12:00

Свечано отварање и поздравне речи

Уводно предавање:

Драган Симеуновић – *Глобализација и нација*

13:15

Пауза за ручак

Прва сесија, модератори Драган Раденовић и Стојан Шљука

15:30 Сергеј Абышев – *Диалектика перехода от социализма к устойчивому развитию*

15:50 Душко Прелевић – *Глобализација, идеологија, нација*

16:10 Борис Братина – *Reconquista finale*

16:30 Андреа Јовановић – *Однос према империјализму као корен разлика у национализмима на „западном балкану“*

16:50

Пауза

17:00 Александар Лукић – *Глобализација и национални партикуларитети*

17:20 Ирина Деретић – *Глобализација и нација: супротни појмови?*

17:40 Предраг Павлићевић – *Дискурс о Украјини као рефлексција на кризу глобализацијских концепата, национални идентитет и тероризам*

18:00 Бранкица Поповић – *Традиционалне вредности у процесу глобализације*

18:20 Слободан Кањевац – *Глобализација и нација*

19:00

Вечера

Петак 29.09.2023.

Школа у Љуљацима

Друга сесија, модератор Борис Братина

09:00 Дивна Вуксановић – *Глобализам и култура: Критички осврт на транснационалност и перспективе могућег културног развоја*

09:20 Стојан Шљука – *Идентитет глобализације*

09:40 Наташа Ристић Велимировић – *Национални идентитет и космополитизам као стратегије експлоатације*

10:00 Драган Раденовић – *Цивилизација подземног света као предуслов и могућност глобализације*

11:00

Генерална дебата, модератор Душко Прелевић

12:00

Излет

Манастир Враћевшница

Музеј рудничко-таковског краја

АПСТРАКТИ ABSTRACTS

Сергей Абышев

Российская академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации
Москва

Диалектика перехода от социализма к устойчивому развитию

Саммит по Устойчивому развитию в ЮАР в 2002 году показал, что в соответствии с диалектическими принципами, после короткой, но яркой истории локальных войн, крушения советской цивилизации, смертей ярких лидеров, потери всех социалистических достижений, мир начал по спирали выходить на новый уровень общественных отношений. Форма и философия устойчивого развития становятся понятными большинству правителей, и принимается любыми религиями. Идеи справедливости трансформировались в цели устойчивого развития, а диалектический подход требует тонкого баланса между ними. Теория человеческого капитала и идеи энергоперехода только усиливают общую концепцию и развивают диалектику перехода на другой уровень спирали развития.

В 2002 году в Йоханесбурге на саммите устойчивого развития мне показалось, что я все это уже где-то слышал. Прошло 11 лет с крушения советской цивилизации и вдруг знакомые тексты о борьбе с голодом, доступом к питьевой воде, борьба с коррупцией, дискуссии о том, что важнее экология или экономика, продолжительность жизни. Во всем этом советская цивилизация добилась значительных успехов. Появились другие формы вместо Совета экономической взаимопомощи, Движения неприсоединения, Братства народов и прочее. Форма "устойчивое развитие" описывала те же социалистические идеи в другом времени. Но пройдет еще 15 лет, прежде чем появится понятие ответственного инвестирования и работа для будущих поколений трансформируется в современную лихорадку ESG (ecology, social, governance).

Ключевые слова: устойчивое развитие, социализм, диалектика

S.V. Abyshv

Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration
Moscow

Dialectics of transition from socialism to sustainable development

The Summit on Sustainable Development in South Africa in 2002 showed that, in accordance with dialectical principles, after a short but vivid history of local wars, the collapse of Soviet civilization, the deaths of prominent leaders, the loss of all socialist achievements, the world began to spiral to a new level of public relations. The form and philosophy of sustainable development become clear to most of the rules.

Keywords: sustainable development, socialism, dialectics

Човек и свет

Постоји смисао речи, и појма, „свет“ по коме је свет, као и нпр. правда, један или га нема. И заиста то је онај смисао који на тако природан начин налазимо у изразима „човек“ или „људско биће“: када се каже да се неко узима „просто као људско биће“ онда се мисли на појединца али не просто на то да је у питању јединка већ да се ради о неком ко је део света, ко у свету који је један партиципира управо као појединачна личност. Он није део тек неког могућег света него управо оног једног јединог поред кога и не постоји ни један други. У том смислу сви људи су део *истог света*.

Са друге стране сви појединци су не само јединствени и несводиви у својој индивидуалности него се и њихове групе артикулишу тако, као јединствени и несводиви ентитети који ово својство јединствености подупиру и поткрепљују тако што индивидуалну несводивост подводе под колективну несводивост као коначни извор смисла живота, смисла који пука присутност у скупу свих људских бића не може пружити.

Суштинска позиција живота људи јесте слобода – моћ самореализација артикулисана у могућности да се доносе одлуке, да се постављају циљеви и да се успеси у њиховој реализацији акумулишу кроз време, као *свој живот*, који сами градимо и за који сносимо одговорност. Људи, и као појединци и као колективи, су оно што направе сами од себе. То, међутим, није случај са скупом *свих* људи, „човечанством“, које нема ово личносно својство, не може доћи у позицију да одлучује, да преузима одговорност, нити да понесе заслугу или кривицу за успех или неуспех у ономе што људи чине – човечанство не може постати „нација“. Иако има своју историју, и мада постоји прогрес у његовој историји, човечанство не може формирати „своју“ *државу* а да слобода, која претпоставља толеранцију за друге у постављању циљева који дефинишу њихов животне планове, не буде кардинално угрожена и подведена под разорну контролу која уништава сваку релевантну разлику. У таквој ситуацији разлике би се изгубиле, или постале једна декоративна перцепција која не може да понесе личосни капацитет колективног идентитета. Могућност формирања појмова „своје“, „туђе“, „завичај“, „традиција“, па и суштински део појма „историја“ били би пуки фантазми.

То не значи да човечанство нема своју функционалну основу – напротив: универзални хоспиталитет, општељудска емпатија, па и сам морал (поред

нужности координације и пожељности кооперације свих, и појединаца и свих њихових колектива), подразумевају једност света који не познаје границе (свет се протеже докле има живота). Али – само у контексту у коме су идентитети *veћ* конституисани, и као појединачне личности и као њихови колективни идентитети – породице, нације, религије, цивилизације, и многе разне међуструктуре које су и претпоставка и предмет ове униврзалности.

Кључне речи: Човек, свет, живот, нација, идентитети

Jovan Babić

Faculty of Philosophy

University of Belgrade

Man and the world

There is a sense of the word, and of the concept, "world" according to which the world is, as well as e.g. justice, one or none. And indeed, this is the sense that we find in such a natural way in the expressions "man" or "human being": when ње say that someone is taken "simply as a human being" then it means that it is about someone who is part of the world, who participates in the world that is one and the same in which all others participate in the same way. He is not just a part of some possible world, but of the only one next to which there is no other. In this sense, all people are part of the same world.

On the other hand, all individuals are not only unique and irreducible in their individuality, but also their groups are articulated in this way as unique and irreducible entities that support and substantiate this property of uniqueness by subsuming individual irreducibility under collective irreducibility as the ultimate source of the meaning of life that mere presence in the set of all human beings cannot provide.

The essential position of people's lives, *the human condition*, is freedom - the power of self-realization articulated in the capacity to make decisions, to set goals and to accumulate successes in their realization over time, as *our own life*, which we build ourselves and for which we bear responsibility. People, both as individuals and as collectives, are what they make of themselves. This, however, is not the case with the collection of all people, "*mankind*", which does not have this personal quality, cannot come into a position to decide, to take responsibility, nor to take credit or be blamed for the success or failure of what people do – humanity cannot become a "nation". Although it has its history, and although there is progress in its history, humanity cannot form "its"

state without cardinal endangering freedom, which presupposes tolerance for others in setting goals that define their life plans. Freedom, its very possibility, would be cardinally threatened and brought under a destructive control that destroys any relevant difference. In such a situation, differences would be lost, or become just a decorative perception that cannot carry the personal capacity of collective identity. The identity of individuals in such a world would become not defined, as there would be a context into which such definition would fit; it would be world of unidentified individuals in which the possibility of forming the meanings of terms "one's own", "someone else's", "a people", "tradition", and even the essential part of the term "history" would be mere phantasms.

This does not mean that humanity does not have its functional basis - on the contrary: universal hospitality, universal human empathy, and even morality itself (in addition to the necessity of coordination and the desirability of cooperation of all, both individuals and all their collectives), imply the unity of the world that knows no borders (the world extends as long as there is *life*). But - only in the context in which identities are *already* constituted, both as individual persons and as their collective identities - families, nations, religions, civilizations, and many different intermediate structures that are both the necessary assumption and the object of this universality.

Keywords: Man, world, life, nation, identities

Борис Р. Братина
Универзитет у Приштини
(са привременим седиштем у Косовској Митровици)
Филозофски факултет

Reconquista finale

Од појаве глобализације, она је вазда била супротстављена, не тек појму, већ нацији самој. Захтеви глобализма, као идеологије глобализације: дерегулација, трансшарентност токова новца, “слободан проток роба, људи, идеја и капитала”, јасно показују према чему су они усмерени. Наиме, не непосредно нација већ држава као таква стоји на путу опште глобализације. Другим речима, државни суверенитет је њен главни непријатељ, а нација је на мети њеног напада зато што представља материјални носећи стуб државе. Отуда се нација, бар у већем селу света, истовремено јавља и као носилац одбране суверенитета од агресивног глобализма. И обрнуто: глобализам није неки неисторијски исход, он није равнодушно семе ма чега, он и сам има своје “име и презиме” сходно лучењима резултата историјског кретања. То значи да, супротно сопственим захтевима, глобализам по себи репрезентује једино партикуларне интересе конкретних историјских актера. У том смислу, он већ у својој бити носи смисао једне *reconquista-e*.

Кључне речи: нација, глобализација, глобализам, техника, рат.

Boris Bratina
University of Priština
(with temporary headquarters in Kosovska Mitrovica),
Faculty of Philosophy

Reconquista finale

Since the emergence of globalization, it has always been opposed, not only to the concept, but to the nation itself. The requirements of globalism, as an ideology of globalization: deregulation, trans-variety of money flows, "free flow of goods, people, ideas and capital", clearly show what they are directed towards. Namely, not directly the nation but the state as such stands in the way of general globalization. In other words, state sovereignty is its main enemy, and the nation is the target of its attack because it represents the material supporting pillar of the state. Hence, the nation, at least in the larger village of

the world, appears at the same time as the bearer of the defense of sovereignty against aggressive globalism. And vice versa: globalism is not some ahistorical outcome, it is not an indifferent seed of anything, it itself has its own "name and surname" according to the secretions of the results of the historical movement. This means that, contrary to its own requirements, globalism in itself represents only the particular interests of specific historical actors. In this sense, it already in its essence carries the meaning of a reconquista.

Keywords: nation, globalization, globalism, technique, war.

Дивна Вуксановић
Универзитет уметности у Београду
Факултет драмских уметности

Глобализам и култура: Критички осврт на транснационалност и перспективе могућег културног развоја

Текст истражује сложени однос између глобализма и културе, са посебним нагласком на критичкој анализи појма транснационалности. Глобализација је, како је познато, феномен који је изазвао дубоке промене у свету, али је, у исто време, провоцирао низ изазова, укључујући ту и питање нација, те транснационалности, и с тим у вези, културног развоја у савременом добу. У суштини, глобализам може бити један од одговора на глобализацију, али он, свакако, није једини могући одговор, јер постоји низ различитих приступа и ставова према концептима глобализма и глобализације. У том смислу, у излагању сучељавамо ставове Ђорђа Агамбена о „голом животу”, с једне стране и Хараријеву претпоставку о човеку као „хакованој животињи”, у контексту најављене културе, с друге стране. Текст, дакле, преиспитује могуће кретање и разрешења главних културалних токова нашег доба.

Кључне речи: глобализам, транснационалност, култура, културни развој

Divna Vuksanović
University of Art, Belgrade
Faculty of Dramatic Arts

Globalism and Culture: A Critical Examination of Transnationality and Prospects of Cultural Development

This text explores the relationship between globalism and culture, with a specific emphasis on critically analyzing the concept of transnationality. Globalization, as is well-known, is a phenomenon that has brought about profound changes in the world. However, it has also provoked a range of challenges, including questions related to nations, transnationality, and the associated cultural development in the contemporary era. In essence, globalism can be seen as one of the responses to globalization. Nevertheless, it is by no means the sole response, as there exist various approaches and perspectives towards the concepts of globalism and globalization. In this regard, the

presentation confronts the views of Giorgio Agamben regarding "bare life" on one hand, and Yuval Noah Harari's assumption of humans as "hacked life" in the context of an anticipated culture, on the other. The text thus examines possible trajectories and resolutions of the principal cultural currents of our time.

Keywords: globalism, transnationality, culture, cultural development

Ирина Деретић
Универзитет у Београду
Филозофски факултет

Глобализација и нација: супротни појмови?

У овом излагању ћемо преиспитивати то да ли су глобализација и нација дисјунктивни појмови или нису. Поћићемо од разумевања нације, као старијег појма и глабализације која је наступила већ крајем 20 века. Настојаћемо да испитамо да ли се још увек владајућа глобализација распада или не. Потом ћемо анализирати како формирање мултиполарног света, који се пред нама збива, утиче како на нацију, тако и на глобализацију.

Кључне речи: нација, сувереност, глобализација, мултиполарни свет

Irina Deretić
University of Belgrade
Faculty of Philosophy

Globalization and the nation: opposite concepts?

In this presentation, I will consider whether globalization and nation are mutually incompatible concepts. We will begin with an earlier idea, the nation, and then go on to globalization, which began at the end of the twentieth century. I'll try to find out whether the still-prevailing globalization is disintegrating or not. Then I will examine how the current emergence of a multipolar world impacts both the nation and globalization.

Keywords. Nation, Sovereignty, Globalization, Multipolar World, New World Order

Андреа Јовановић
Институт за политичке студије
Београд

Однос према империјализму као корен разлика у национализмима на „западном балкану“

У излагању почећу од прављења разлике између схватања национализма као (1) грађанског, у којем је национални идентитет заснован на државности, и (2) етничко-културолошког, у којем се национални идентитет заснива на народу. Потом ћу ову поделу применити на постојеће нације на тзв. Западном Балкану, тврдећи да таква примена води у својеврсне парадоксе у контексту стварања нових нација и држава у последње три деценије: новостворене нације добијају своју државност тек губљење суверенитета (Босна и Херцеговина, Црна гора, „Косово“), а своју етничку народност тек у оквиру националне државе схваћене у грађанском смислу. Уместо такве поделе национализирама, понудити поделу која се заснива на односу који одређена нација има према империјализму, као и аргументе у прилог тврдњи зашто је она адекватнија савременој ситуацији на „Западном Балкану“. Тако можемо говорити о (1) антиимперијалистичким нацијама (Србија), (2) квази-империјалистичким нацијама (Хрватска), и (3) аутоколонијалним нацијама (Босна и Херцеговина, Црна Гора, „Косово“). Редифинишући национализам на овој начин, покушаћу да изведем импликације тога како се онда мења разумевање међународних и међудржавних односа у „региону“, али и позиције држава „Западног Балкана“ у контексту савремених промена у геополитичким односима на светском нивоу.

Кључне речи: национализам, империјализам, „Западни Балкан“, суверенитет

Andrea Jovanović
Institute for Political Studies
Belgrade

Stance on imperialism as the line of demarcation between nationalisms in Western Balkan

In this lecture, I will start with making a difference between two conceptions of nationalism: (1) civic nationalism, in which the national identity is based on the state and statehood, and (2) ethno-cultural nationalism, in which the national identity is based on the people. I will then analyse the existing nations in the so-called Western Balkan according to this division, and claim that such approach leads to paradoxes due to the context of creating new nations and states in the last three decade: newly formed nations get their statehood only after giving up on sovereignty (Bosnia and Herzegovina, Montenegro, “Kosovo”), while their ethical nationality only within the national state understood in the first civic sense. Instead of understanding nationalism in such manner, I will argue in favour of distinction that is based on the stance that one nation has towards imperialism, and give the arguments for why I believe that such demarcation between conceptions of nationalism is more adequate for the analysis of contemporary situation in “Western Balkan”. We can therefore single out the following: (1) antiimperialist nations (Serbia), (2) quasi-imperialistic nations (Croatia), and (3) auto-colonial nations (Bosnia and Herzegovina, Montenegro, “Kosovo”). By redefining differences between nationalisms in this manner, I will try to show the implications of such approach regarding the understanding of international and inter-state relations in the region, as well as the position of different states of “Western Balkan” in the context of contemporary ongoing changes in the geopolitical relations in the world.

Keywords: nationalism, imperialism, “Western Balkan”, sovereignty

Слободан Кањевац
Српско филозофско друштво
Београд

Глобализација и нација

Најпре нас интересује како је „глобализација“ као феномен позициониран у антрополошком контексту, која је његова вредност у промишљању друштвене динамике.

С друге стране, имамо у виду „национално“ као вредност, његове предности као аутентичног својства појединца или друштвене групе.

На основу поређења предности и недостатака једног и другог феномена повлачимо разлику и показујемо смисао „глобализовања“ као савременог модела социјалних кретања. Не заборављамо улогу манипулације која прати процес вођења, перфидног наметања воље појединих развијенијих држава над вољом и слободом мање развијених. Пример глобалне агресије НАТО-а на Југославију 1999. године, слом Ирака, Либије и других под видом глобалних асоцијација.

Пример глобалног парадокса представља јасно БРЕГЗИТ, поступак иступања из глобализованог пројекта Европске уније када Енглеска увиђа губитак националног суверенитета прихватањем глобалистичког концепта какав представља Европска унија.

Кључне речи: глобализација, нација, антропологија, социјална кретања

Slobodan Kanjevac
Serbian Philosophical Society
Belgrade

Globalization and nation

First of all, we are interested in how "globalization" as a phenomenon is positioned in an anthropological context, what is its value in considering social dynamics.

On the other hand, we have in mind "national" as a value, its advantages as an authentic property of an individual or a social group.

Based on the comparison of the advantages and disadvantages of one and the other phenomenon, we draw a distinction and show the meaning of "globalization" as a modern model of social movements. We do not forget the role of manipulation that accompanies the leadership process, the perfidious imposition of the will of certain more developed countries over the will and freedom of less developed ones. An example of the global NATO aggression over Yugoslavia in 1999, the collapse of Iraq, Libya and others under the guise of global associations.

An example of a global paradox is clearly represented by BREXIT, the process of withdrawing from the globalized project of the European Union when England sees the loss of national sovereignty by accepting the globalist concept represented by the European Union.

Keywords: globalization, nation, anthropology, social movements

Александар Лукић
Институт за политичке студије
Београд

Глобализација и национални партикуларитети

Текући процес атлангистичке глобализације, уколико из неког разлога не буде заустављен, у догледном периоду довешће до нестајања идентитетских разлика међу народима, а тиме и самих народа. Свет би тада постао одрођена скупина глобализованих појединаца, а енглески језик био би светски матерњи језик. Крајњи циљ у том смислу представља, дакле, настанак једне глобализоване цивилизације у којој би свуда све било исто и где би сви говорили истим језиком. Британска империја, уколико се то оствари, заиста би посредством језика овладала целим светом. Иако је иступила из Европске Уније, тамо је и даље службени језик енглески, иако више никоме није матерњи. Логично би било да заједно са Енглезима из Европске Уније оде и енглески језик. Међутим, то се није десило, управо због процеса глобализације који подразумева да сви говоре истим, енглеским језиком. Чак је и у Србији после петооктобарског преврата наметнуто да се енглески учи од првог разреда основне школе.

У питању је процес који смо назвали „обрнути Вавилон“, разматрајући Шелингово тумачење старозаветног мита о постојању првобитног хомогеног човечанства, неподељеног у народе.

Кључне речи: глобализација, нација, језик, национални партикуларитет, Обрнути Вавилон, једнојезичност

Aleksandar Lukić
Institute for Political Studies
Belgrade

Globalization and national particularities

The ongoing process of the Atlanticist globalization, if it would not be stopped for some reason, will lead to the disappearance of identity differences between peoples, and thus of the peoples themselves, in the foreseeable future. The world would then become a reborn group of globalized individuals, and the English language would become the world's mother tongue. The ultimate goal in this sense is, therefore, the emergence of a globalized civilization in which everything would be the same everywhere and where everyone would speak the same language. The British Empire, if it came true, would really rule the whole world through language. Although UK withdrew from the European Union, English is still the official language there, despite the fact that practically no one uses it as a mother tongue there. It would be natural that English language leaves the European Union together with the English people. However, that did not happen, mainly because the process of globalization, which requires that everyone speaks the same language, English. Even in Serbia, after the 5 October Revolution, it was imposed to teach English from the first grade of elementary school.

Elsewhere, I called this process "perverted Babylon", relying on Schelling's discussion of the Old Testament myth about the existence of a primitive homogeneous humanity, not divided into nations and speaking the same language (Lukić, *Perverted Babylon*, Prosveta, 2018).

Keywords: globalization, nation, language, national particularity, Perverted Babylon

Дискурс о Украјини као рефлексија на кризу глобализацијских концепата, национални идентитет и тероризам

Предмет рада је дискурс везан за оружани сукоб у Украјини. Сукоб у Украјини се поима и као одраз и као покретач тектонских геополитичка померања, одређена истраживачка пажња је поклоњена концепту националног идентитета, а на крају предмета истраживања обухвата утицај сукоба у Украјини који се манифестовао у официјелном и медијском тумачењу државног тероризма. У раду се проверава основаност хипотезе да је дискурс о Украјини крајње поларизован услед геополитичких интереса, да је одраз противречних и нерешених односа националног и глобалног, и да је утицао на актуализовање научне примењивости и ширење појмовног опсега синтагме државни тероризам у глобалном дискурсу. Проблем је препознат у чињеници да се у медијском простору јављају квалификације без утврђивања чињеничног стања на основу јасних и проверених поступака утврђивања истине који се накнадно користе за оправдавање претходно коришћених квалификација. Циљ овог научног рада је научна дескрипција наведених процеса ради конципирања могућих епистемолошких основа за даља истраживања. Оперативни метод долажења до података који ће бити примењен је анализа садржаја докумената и анализа дискурса. Назначају се поједини аспекти у којима се испољава криза глобализације као глобалног процеса да би се истраживачка пажња на крају усмерила на истраживање карактеристика феномена тероризма у савременом међународном окружењу. Добијени резултати дају основ за закључак да дискурс везан за оружани сукоб у Украјини означава тектонска померања на међународној сцени и битно измењене детерминанте које одређују глобализацијске токове, и даље испољавање противречности везаних за национални идентитет у савременим геополитичким констелацијама. Показује се да је у контексту оружаних сукоба у Украјини актуализовање синтагме државни тероризам у медијском простору посебно уочљиво. Кључни закључак је да деловања у међународном окружењу лимитирано нерешеним односом националног и глобалног.

Кључне речи: геополитичке констелације, глобални информациони простор, национални идентитет, медији

Discourse on Ukraine as a reflection on the crisis of globalization concepts, national identity and terrorism

The subject of the paper is the discourse related to the armed conflict in Ukraine. The conflict in Ukraine is understood both as a reflection and as a driver of tectonic geopolitical shifts, certain research attention is given to the concept of national identity, and finally the subject of the research includes the impact of the conflict in Ukraine that manifested itself in official and media interpretation of state terrorism. The paper examines the validity of the hypothesis that the discourse on Ukraine is extremely polarized due to geopolitical interests, that it is a reflection of contradictory and unresolved national and global relations, and that it has influenced the actualization of scientific applicability and the expansion of the conceptual scope of the phrase state terrorism in the global discourse. The problem can be recognized in the fact that in a number of cases qualifications appear without establishing the factual situation on the basis of clear and verified procedures for establishing the truth, which are subsequently used to justify previously used qualifications. The goal of this scientific work is a scientific description of the mentioned processes in order to conceive possible epistemological bases for further research. The operational method of obtaining data that will be applied is content analysis and discourse analysis. Certain aspects are indicated in which the crisis of globalization as a global process manifests itself in order to direct research attention to the investigation of the characteristics of the phenomenon of theorizing in the contemporary international environment. The obtained results provide a basis for the conclusion that the discourse related to the armed conflict in Ukraine signifies tectonic shifts on the international scene and significantly changed determinants that determine globalization trends, and the further manifestation of contradictions related to national identity in contemporary geopolitical constellations. It is shown that in the context of armed conflicts in Ukraine, the actualization of the phrase state terrorism in the media space is particularly noticeable. The key conclusion is that actions in the international environment are limited by the unresolved relationship between the national and the global, as well as the manipulation of the concepts of globalization, national identity and national freedom.

Keywords: geopolitical constellations, global information space, national identity, media

Бранкица Поповић
Универзитет у Приштини
(са привременим седиштем у Косовској Митровици)
Филозофски факултет

Традиционалне вредности у процесу глобализације

Схватање традиције као чувара културних вредности у низу генерација једне заједнице, упућује нас на запитаност и забринутост о облицима нашег односа и деловања према сопственој прошлости и културном наслеђу у савременим условима глобализације. У условима виртуелне реалности и поплаве разних друштвених мрежа, традиција све више поприма облик симболичког представљања обичајности једне националне заједнице, уместо истинског чувара њених темељних вредности. Богато средњевековно национално, културно и материјално наслеђе све чешће бива изложено путем виртуелних презентација туристичких програма и за ту намену специјализованих интернет страница. У процесу глобализације која је захватила све поре нашег друштва, традиционалне вредности су посебно изложене бројним и интензивним променама. Свест о угрожености аутентичне културе и стваралаштва за последицу мора имати нашу велику одговорност и систематску активност на процесу њиховог повратка у окриље породице и шире друштвене заједнице, где традиционалне вредности имају своју суштинску и животворну улогу. Кључне речи: традиција, вредности, глобализација, културно наслеђе, стваралаштво, симбол, обичајност

Brankica Popović
University in Priština
(with temporary headquarters in Kosovska Mitrovica),
Department of Philosophy

Traditional values in the process of globalization

The understanding of tradition as a guardian of cultural values in a series of generations of a community leads us to question and worry about the forms of our relationship and action towards our own past and cultural heritage in the modern conditions of globalization. In the conditions of virtual reality and the flood of various social networks, tradition is increasingly taking the form of a symbolic representation of the customs of a national community, instead of a true guardian of its fundamental values. The rich medieval national, cultural and material heritage is more and more often exposed through virtual presentations of tourist programs and specialized websites for that purpose. In the process of globalization, which has invaded every pore of our society, traditional values are particularly exposed to numerous and intense changes. Awareness of the endangerment of authentic culture and creativity must result in our great responsibility and systematic activity in the process of their return to the family and wider social community, where traditional values have their essential and life-giving role.

Keywords: tradition, values, globalization, cultural heritage, creativity, symbol, custom

Душко Прелевић
Универзитет у Београду
Филозофски факултет

Глобализација, идеологија, нација

Глобализација представља покушај који се никада није остварио током историје, а по свој прилици се никада у пуном капацитету неће ни остварити. Ипак, њено величање је представљало саставни део појединих идеологија, а понекад се каже да она и сама представља својеврсну идеологију. Овде се, коришћењем репрезентативних историјских примера, у кратким цртама испитује однос између глобализације и нације од модерне филозофије до данас.

Кључне речи: глобализација, идеологија, нација, међународни односи

Duško Prelević
University of Belgrade
Faculty of Philosophy

Globalization, Ideology, Nation

Globalization is an attempt that has never been realized in history, and it is likely that it will never be realized in its entirety. Nevertheless, its glorification was an integral part of certain ideologies, and sometimes it is said that it itself represents a kind of ideology. Here, using representative historical examples, the relationship between globalization and nation is briefly examined from modern philosophy to the present day.

Keywords: globalization, ideology, nation, international relations

Драган Раденовић
Српско филозофско друштво
Београд

Цивилизација подземног света као предуслов и могућност глобализације

Стварност на површини планете Земље подељена је многим препрекама као реликтима историјског развоја цивилизације.

Из угла еволуционе логике људи не би требало да живе под земљом. Тело човека је превише велико, хода усправно, његови удови су дугачки, а потребе захтевају да обитава у условима где има ваздуха и светлости. За физиолошке потребе неиздрживо је бити у уској, тамној, подземној пећини у којој је притом и мало кисеоника. Доминантна асоцијација у таквој средини је да се налазимо у гробници, што представља посебан и снажан психички притисак.

Међутим сведоци смо постојања огромног броја подземних ходника и простора у свим деловима света. Човек је проналазио и градио путеве и насеобине у дубини земље, како то пластично описује Пол Вирилио (Paul Virilio) у својој књизи “Бункер археологија” (Bunker Archeology, 1975), пишући о знаменитим истраживачима подземних скровишта. Становници Малте су у XVI веку, пред најездом Турака, направили подземна скровишта за све тадашње житеље острва. Посебна је и позната еуфорија грађана САД, који су за време хладног рата саградили безброј градова, саобраћајница и скровишта друге врсте, где би се сакрили у случају нуклеарног рата који су им полигичари и војни стручњаци предочавали као реалну извесност.

Са искуством прошлости уз огромни притисак неистина и полуистина посредством средстава масовних информација и под утицајем других облика манипулација присутних у савременом свету, човек је закључио да је у утроби земље једино сигурно место за живот на планети.

Сведоци смо стварања научних теорија и пројектовања великог броја хипотеза и предузимања конкретних корака у пресељењу човечанства под земљу, у испуњењу захтева творца идеје о глобалном друштву на Земљи. Кључне речи: подземни свет, глобализација, Хладни рат, простор, скровиште, манипулације

Dragan Radenović
Serbian Philosophical Society
Belgrade

Civilization of the underground world as a precondition and possibility of globalization

The reality on the surface of the planet Earth is divided by many obstacles as relics of the historical development of civilization.

From the perspective of evolutionary logic, people should not live underground. Man's body is too big, he walks upright, his limbs are long, and his needs require him to live in conditions where there is air and light. For physiological needs, it is unbearable to be in a narrow, dark, underground cave in which there is also little oxygen. The dominant association in such an environment is that we are in a tomb, which represents a special and strong psychological pressure.

However, we are witnessing the existence of a huge number of underground corridors and spaces in all parts of the world. Man found and built roads and settlements in the depths of the earth, as described vividly by Paul Virilio in his book "Bunker Archeology", writing about famous explorers of underground hiding places. In the 16th century, before the invasion of the Turks, the inhabitants of Malta built underground hiding places for all the inhabitants of the island at that time. The euphoria of the US citizens, who during the Cold War built countless cities, roads and hideouts of a different kind, where they would hide in the event of a nuclear war, which politicians and military experts presented to them as a real certainty, is a special and well-known euphoria.

With the experience of the past, with the enormous pressure of falsehoods and half-truths through the means of mass information and under the influence of other forms of manipulation present in the modern world, man concluded that the only safe place for life on the planet is in the bowels of the earth.

We are witnessing the creation of scientific theories and the design of a large number of hypotheses and the taking of concrete steps in moving humanity underground, in fulfillment of the demands of the creators of the idea of a global society on Earth.

Keywords: underground world, globalization, Cold War, space, hiding place, manipulations

Наташа Ристић Велимировић
Универзитет у Београду
Филозофски факултет

Национални идентитет и космополитизам: као стратегије експлоатације

Идеја глобалне расподеле моћи у виду *laissez-faire* тржишта створила је фундаментално нове поделе. Уместо породичних, обичајних, верских и културних веза: на основу порекла, географског поднебља и пребивалишта; глобално удруживање, поларизација и индивидуација је интересно вођена. Вишедимензионална природа националног идентитета фокусира се на специфичан аспект идентитета у односу на националне границе: на етнички идентитет. Национални идентитет темељи се на сродству и етничком пореклу, укореван је у колективној симболици, сећањима и вредностима у вези са специфичном територијом и пројекцијом њене будућности. Глобализација промовише космополитски идентитет, међународну повезаност, ка укидању граница. Нова племена су глобална. Она се генеришу према сличности ставова, способности, преференци и интереса. Захваљујући глобализацији и дигитализацији место (у просторно-физичком смислу) не значи више ништа. Глобализација, међутим, опстаје као систем централизоване економске и политичке моћи где је у име апстрактне слободе и апстрактне личности постигнута апсолутна униформност и контрола не само на нивоу начина комуницирања кроз размену информација, већ на нивоу семантике. Глобализација је процес националних стратегија колонијалних сила, али глобализација је и њихов производ који се „извози” да би се наставила агенда доминације и експлоатације. Национални идентитет и космополитски идентитет нису вредносне категорије *per se* иако се као такве намећу. У овом раду настојаћемо да их опишемо као два облика друштвене динамике која су међусобно условљена и изведена из опробаних историјских модела борбе за моћ.

Кључне речи: национални идентитет, глобализација, космополитизам, експлоатација, култура, друштво, динамика, историјски, личност, политика, моћ

National identity and cosmopolitanism: as strategies of exploitation

The idea of a global distribution of power in the form of a laissez-faire market created fundamentally new divisions. Instead of family, customary, religious and cultural ties: on the basis of origin, geographical residence; global association, polarization and individuation is interest driven. The multidimensional nature of national identity focuses on a specific aspect of identity in relation to national borders: ethnic identity. National identity is based on kinship and ethnic origin, it is rooted in collective symbolism, memories and values related to a specific territory and the projection of its future. Globalization promotes cosmopolitan identity, international connectivity, towards the abolition of borders. The new tribes are global. They are generated according to the similarity of attitudes, abilities, preferences and interests. Thanks to globalization and digitization, place (in the spatial-physical sense) no longer means anything. Globalization, however, persists as a system of centralized economic and political power where, in the name of abstract freedom and individuality, absolute uniformity and control has been achieved not only at the level of communication through the exchange of information, but at the level of semantics. Globalization is a process of national strategies of colonial powers, but globalization is also their product that is "exported" to continue the agenda of domination and exploitation. National identity and cosmopolitan identity are not value categories per se, although they are imposed as such. In this paper, we will try to describe them as two forms of social dynamics that are mutually conditioned and derived from proven historical models of the struggle for power.

Keywords: national identity, globalization, cosmopolitanism, exploitation, culture, society, dynamics, historical, personality, politics, power

Стојан Шљука
Универзитет у Источном Сарајеву
Филозофски факултет

Идентитет глобализације

Да ли је могућа глобализација? Да ли је могуће ставити свијет у којем живимо, људе и народе којима смо окружени у једну врсту калупа који ће означавати истост? Под плаштом слободе, једнакости, трговине, демократије и права, глобализација тежи ка униформности свијета по жељи једне идеологије.

Кључне ријечи: глобализација, политика, идеологија, идентитет, свијет, демократија, истост

Stojan Šljuka
University of Istočno Sarajevo
Faculty of Philosophy

The identity of globalization

Is globalization possible? Is it possible to put the world in which we live, the people and nations we are surrounded by in one type of mold that will denote the sameness? Under the guise of freedom, equality, trade, democracy and rights, globalization tends towards the uniformity of the world as desired by an ideology.

Keywords: globalization, politics, ideology, identity, world, democracy, sameness

Издавачи
Центар за културу и библиотека Кнић
Српско филозофско друштво, Београд

2023.

За издавача
Марија Костић

Приредио
Александар Лукић

Ликовно уређење корица
Јелена Лукић

Штампа

Тираж
100

CIP - Каталогизација у публикацији
